

AERNOUT ELSEVIER.

EEN NALEZING

DOOR

DR. A. BREDIUS.

IN „Oud-Holland” XIV deelde de Heer HAVERKORN VAN RIJSEWIJK een en ander mede omtrent den Leidschen schilder AERNOUT ELSEVIER, die tevens herbergier in den „gouden gecroonden Regenbooch” te Leiden was. Ik vond een paar gegevens, die het nog onbegrijpelijker maken, dat deze kunstenaar zóó onfortuinlijk in zijne zaken was, dat hij 1629 een curator over zijn boedel moest laten benoemen en in 1631 te Rotterdam zijn inboedel voor schulden moest doen verkoopen.

Toen zijne eerste vrouw 7 Maart 1626 overleden was, werd er een Inventaris opgemaakt, dien ik hier laat volgen, ook omdat de taxatie zijner schilderijen door de schilders VAN GOYEN en CORNELIS LIEFRINCK hier vollediger wordt weêrgegeven.

Men zou uit dit document moeten opmaken, dat JACOB PYNAS een trouw bezoeker van den „Regenbooch” geweest is, dus te Leiden gewoond heeft, en daar zonder twijfel met den jongen REMBRANDT in aanraking kwam.

Oud-Holland 1907.

Staet en Inventaris van den boedel van de E. AERNOULT ELSEVIER en d'eerbare MARIA SYMONSDR VAN SWIETEN za. ged. zyne eerste huysvrouwe. Voogden: BONAVENTURA ELSEVIER en SYMON VAN SWIETEN. Vier kinderen.

Het huis de gouden gecroonde Regenbooch (oostzijde Breestraat)	f 7600.—
Een huis Noordzijde houtstraat	1600.—
Een speeltuin onder Soeterwoude	300.—
De wijnen des boedels	500.—
De inschulden des boedels.	2696 — 9 —

Onder de „Quade schulden des boedels”.

PAULUS VAN SOMEREN (de schilder)	f 41.—
JACOB PYNAS	51 — 12 — 0
JAN VAN DE VELDE.	12.—

Hiervan is „niet off immers geheel weynich te verwachten.”

Er volgt zilverwerk en de schilderijen gepryseert bij Mrs. CORNELIS LIEFFRINCK en JOHAN VAN GOYEN.

Beneden in 't voorkamertgen:

5 lantschappen	f 24.—
--------------------------	--------

In 't voorhuys:

3 groote lantschappen gemaect van AERNOULT ELSEVIER.	f 84.—
noch 2 idem	28.—
een nacht van PINAS	30.—
Den Prins, Graeff Henrick en noch 2 stucken en een stuck van DANIEL VAN DER DOES	36.—

Op 't boven sydelcamertgen aen straet:

5 stuckges.	f 16.—
---------------------	--------

Op de Keldercamer genaemt de keucken:

4 groote lantschappen van ARNOULT ELSEVIER	f 64.—
8 stucxkens daeronder een van Mr. PIETER VAN VEEN	31.—

Op de Groote Camer:

Een groot stuck van WTTENBROUCK daerop geschildert is de historie van Jacob.	f 60.—
Een stuck van JACOB PINAS synde een Nebucadneser .	40.—
Een stuck van do., David en Barsabe	36.—
Een groot en gemeen lantschap van AERNOULT ELSEVIER	24.—
Noch 6 stucxkens, daeronder een van TINGNAGEL.	
2 banckettgens en 3 rondekens van AERNOULT ELSEVIER	25.—

Op d'achtercamer:

4 rondekens van AERNOULT ELSEVIER.	10.—
3 Tronyen.	7 — 10 —
Een stucxken van WTTENBROUCK	28.—
Een Moyses van PINAS	66.—

Op de voorcamer:

2 contrefeytsels van AERNOULT ELSEVIER en syn huysvrouw.	
Noch twe dito van PAULUS VAN SOMEREN begonste contrefeytsels.	
Een aengelegt paneel en 2 grote conterfeytsels op het gangetgen	5.—

Op het boven sydelcamertgen:

Een Trony van AERNOULT ELSEVIER.	
Alle schilderyen samen	f 616 — 10 — 0
Hypotheken op zijn huis	„ 5783 — 9 — 0
Alle schulden bedragen te samen.	„ 8496 — 16 — 7
De bezittingen daarentegen	„ 15757 — 3 — 0
15 Dec. 1621 onderteekent AERNOUT ELSEVIER dezen Inventaris. 1)	

De tweede vrouw van ELSEVIER was van goeden huize. Toen hij met haar 22 Oct. 1626, ruim zes maanden na den dood zijner eerste echtgenoote, in het huwelijk trad, werd verzuimd een staat hunner goederen op te maken. Dit gebeurde eerst 30 April 1628. Ik vond dien

Inventaris der goederen die CHRISTINA EVERAERTS, en hare kinderen, gewonnen by ERICK VAN BOETSELAER, in syn leven bouchouder van de

1) Not. L. VERGEYL, Leiden.

Fynantien van de Heere Prince van Orangie H. L. Memorie met haren eersten man heeft bezeten en in den boedel van haren jegenwoordigen man Sr. ARNOULT ELSEVIER heeft ingebracht.

Het is een kostbare inboedel met veel zilver, zilveren lepels, zoutvaten, schalen, hoog getaxeerde tafellakens, een menigte kostelijke kleederen, o. a. een „zijddamaste vlieger met een geborduurde borst met goud en swart satijn” (44 gulden), 2 VAN BOETSELAER's conterfeytsels enz. De prijseerster zegt onder eede, dat alles zooveel waard is en AERNOUT ELSEVIER bevestigt het in een afzonderlijke acte. Alles te samen heeft die inboedel een waarde van *f* 3612 — 12 — 0.

Het blijft raadselachtig waar ELSEVIER al dat geld gelaten heeft, ook waar zijne schilderijen gebleven zijn.

In een andere acte vond ik vermeld, dat TORRENTIUS, nu eens Monsieur, dan weër Dominé TORRENTIUS genoemd, voor niet minder dan *f* 484 — 18 — 0 in „de Regenbooch” verteerd had. 25 Febr. 1627, op het oogenblik of kort voor dat de arme TORRENTIUS¹⁾ te Haarlem wreed gepijnigd werd, machtigde ELSEVIER zijne vrouw dat bedrag te ontvangen. TORRENTIUS had het met CHRISTIAEN COPPENS en Monsieur SPIEGEL „ten sijnen huysse verteert.” Maar in Juni van dat jaar was van Monsieur TORRENTIUS reeds *f* 215.— ontvangen.

Terwijl de andere schilders behooren tot de „quade” schulden gelden de *f* 14.— die TORRENTIUS moet betalen tot de *goede* schulden!

Over TORRENTIUS later meer.

1) Onlangs gevonden hoogst merkwaardige documenten, die ik later hier hoop mede te deelen, doen mij meer en meer gelooven, dat deze schilder het slachtoffer van vijanden is geweest en op schandelijk onrechtvaardige wijze mishandeld werd.

